СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВЕТИ КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“
СТОПАНСКИ ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА „ИКОНОМИКА И УПРАВЛЕНИЕ ПО ОТРАСЛИ“

ПРОГРАМА ЗА КАНДИДАТДОКТОРАНТСКИ ИЗПИТ

3.8 ИКОНОМИКА
ИКОНОМИКА И УПРАВЛЕНИЕ (ИНДУСТРИЯ)

Кандидатите избират сами по коя специализация да се подготвят според съответния въпросник.

Част I. Специализация „Енергетика и климат“

1. Производствени технологии и фактори на производство. Свойства и икономически характеристики. Примери за технологии. Примери за специфични технологии. Средна и пределна производителност, техническа норма на заместване, закони. Възвръщаемост от мащаба. Примери.
2. Разходи. Видове разходи, графично представяне. Разходи в краткосрочен и дългосрочен план. Дългосрочни пределни разходи. Криви на разходите. Примери.
3. Съвършена конкуренция. Индивидуално и пазарно търсене и предлагане. Пазарно равновесие. Криви на търсенето и предлагането.
4. Монопол и монополно поведение. Крива на търсене. Максимална печалба. Примери. Ценова дискриминация. Примери за видовете ценова дискриминация.
5. Дефиниция на естествен монопол и регулирани услуги. Видове естествени монополи и услуги от обществен интерес.
6. Публични блага (public goods). Характерни черти, видове и примери. Асиметрична информация.
7. Пазарни модели и структура на пазарите в енергетиката и комуналните услуги. Приватизация, преструктуриране и либерализация.
8. Ценообразуване при конкурентни пазари на електроенергия. Двустранни договори и енергийни борси.
9. Същност и основни принципи на нетния енергиен анализ. Енергийна възвращаемост на инвестициите (EROI). Приложимост при различни производствени технологии.
10. Енергиен преход. Исторически поглед. Предизвикателства, свързани с настоящата и бъдещата трансформация на енергийните системи.
11. Сигурност на енергийните доставки. Основни източници на енергоресурси за България и ЕС. Диверсификация на енергийните доставки.
12. От естествен монопол към пазарни отношения. Маркетинг мениджмънт в енергетиката и комуналните услуги.
13. Управление на физическите активи и управление на поддръжката в капиталоемките индустрии. Планиране на инвестициите и разходите за поддръжка на активи.
14. Проектно финансиране в сектор инфраструктура, енергетика и ютилитис. Методология и инструменти. Области на приложение.
15. Корпоративна социална отговорност и принципи на устойчивото развитие в енергетиката, инфраструктурата и комуналните услуги.
16. Ефекти от икономическата дейност върху околната среда — климатични промени и замърсяване. Начини за справяне с последствията в природен, социален и икономически аспект.
17. Преход на ЕС към устойчиво развитие и ефективно използване на ресурсите. Европейският зелен пакт и План за действие за кръговата икономика — стратегия на ЕС за декарбонизация и икономически растеж.

18. Потоци на ресурси в икономиката. Критични материали и ресурси в ЕС.
19. Концепция за кръгова икономика. Разлика между линейна и кръгова икономика. Движещи сили и бариери пред прехода към кръгова икономика. Отпадъците като (изгубен) ресурс.
20. Предимства и недостатъци на възобновяемите в сравнение с конвенционалните енергийни източници. Политики за насърчаване на производството и потреблението на възобновяема енергия в ЕС и България. Актуално развитие на технологиите за нисковъглеродно производство на енергия и бъдещи тенденции.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Belyaev, L.S. (2011), Electricity market reforms: economics and policy challenges, Springer, New York, ISBN 978-1-4419-5611-8.
2. Bhattacharyya, S. (2011), Energy Economics, Concepts, Issues, Markets and Governance, Springer, London, ISBN 978-0-85729-267-4.
3. Crew, M., D. Parker (2006), International Handbook on Economic Regulation, Edward Elgar Publisher, ISBN 184844172X.
4. Fernández, J., A. Márquez (2012), Maintenance Management in Network Utilities, Framework and Practical Implementation, Springer, London, ISBN 978-1-4471-2756-7.
5. Hall, Ch. (2017), Energy Return on Investment. A Unifying Principle for Biology, Economics and Sustainability, Lecture Notes in Energy, Vol 36, Springer International Publishing, ISBN 978-3-319-47820-3.
6. Pérez-Arriaga, I. J. (2013), Regulation of the Power Sector, Springer-Verlag, London, ISBN 978-1- 4471-5033-6.
7. Ramos, S., H. Veiga (eds.) (2014), The Interrelationship Between Financial and Energy Markets, Lecture Notes in Energy, Vol 54, Springer Verlag Berlin Heidelberg, ISBN 978-3-642-55382.
8. Smil, V. (2010), Energy Transitions: history, requirements, prospects, Praeger, ISBN 978–0–313– 38177–5.
9. Zweifel, P., A. Praktiknjo, G. Erdmann (2017), Energy Economics, Theory and Applications, Springer-Verlag Berlin Heidelberg, ISBN 978-3-662-53020-7.
10. Ангелова, Й. (2014), Икономика на енергетиката – I част, Авангард Прима, София, ISBN: 978- 619-160-401-2.
11. Ангелова, Й. (2014), Икономика на енергетиката – II част, ТУ-София, ISBN: 978-619-167-121-2.
12. Георгиев, Ат. (2016), Икономика на енергийните ресурси, СУ „Св. Климент Охридски“ – Стопански факултет, София, ISBN 978-954-9399-42-4.
13. Георгиев, Ат. (2014), Регулирани услуги, пазари и ценообразуване, СУ „Св. Климент Охридски“ – Стопански факултет, София, ISBN 978-954-9399-22-6.
14. Герунов, А. (2016), Публични финанси: Теория и политика, България, УИ Софийски университет „Св. Климент Охридски“.
15. Кънев, Е. (2011), Публично-частно партньорство. Принципи, модели и политики за частно предлагане на публични услуги, Издателство „Изток-Запад“, София, ISBN 978-954-321-823-3.
16. Стоилов, Д. (2013), Анализ на електроенергийния пазар в България, ТУ-София, София, ISBN 978-619-167-063-5.
17. Стоилов, Д. (2013), Електроенергийни стопанства и пазари в Австрия, Германия, Италия, Полша, Румъния, Франция и Чехия, ТУ-София, София, ISBN 978-619-167-064-2.
18. Цветанов, Пл. и колеги (2009) Електроенергетиката на България. Развитие и обществена цена, Академично издателство „Проф. Марин Дринов“, София, ISBN 978-954-322-374-9.
19. Желязкова, В. (2017), Кръгова икономика. Финансови аспекти. Монография.
20. T. Tietenberg, L. Lewis (2018), Environmental and Natural Resource Economics, 11th Edition, Routledge.
21. J. Delbeke, P. Vis (ed.) (2015), EU Climate Policy Explained. Routledge.
22. C. Kolstad (2000), Environmental Economics, Oxford University Press.

Част II. Специализация „Индустрия“

1. Индустриалните революции от средата на XVIII до края на XX век: икономическа същност, иновации и последици в историческа перспектива.
2. Индустрия 4.0 – характерни особености, социални ефекти.
3. Информационни технологии в управленските процеси. Интегрирани системи за планиране на ресурсите на предприятието (ERP). Модули и компоненти на ERP системите.
4. Електронна търговия – бизнес модели и стратегии. Монетизация на уеб съдържанието.
5. Дигитален маркетинг. Управление на марката и дигитални комуникации.
6. Потребителското поведение в дигитална среда. Характеристики, мониторинг.
7. Управление на проекти в индустрията. Управление на проекти чрез Waterfall и Agile методологиите.
8. Оценка на качеството. Процес по контрол на качеството (Quality Assurance, QA).
9. Модели и технологии за участие на потребителите в процеса на формулиране на нови продукти (OSS, онлайн платформи и конфигуратори, технологии за краудсорсинг и др.). Отворени иновации.
10. Взимане на решения в икономиката и бизнеса. Теории на рационалния избор, поведенчески характеристики на агентите. Изследване на операциите.
11. Мотивацията за икономическата дейност в теорията на фон Нойман и Моргенщерн. Парадокси на Але и Елсбърг.
12. Психологическо счетоводство и потребителско поведение. Ефект на притежанието.
13. Поведенческа икономика. Същност и развитие.
14. Взимане на управленски решения на базата на масиви от данни. Съхранение на масиви от данни. Основни архитектури и технологии.
15. Управленски решения, базирани на анализ на данни. Основни подходи и методи на анализ. Формулиране на хипотези и статистически изводи.
16. Анализ на големи масиви от данни. Информационно обезпечаване на управленските процеси.
17. Случайни променливи. Статистически разпределения. Особености на нормалното (Гаусово разпределение). Управление на качеството чрез статистически методи.
18. Формиране на статистически хипотези. Нулева и алтернативна хипотеза. Тестване на хипотези. Примери за приложения в анализа на потребителското поведение.
19. Регресионен анализ. Многомерна линейна регресия. Оценка на параметри и интерпретация на резултати от многомерна линейна регресия. Прогнозиране чрез регресионни модели.
20. Логистична регресия. Оценка на параметри и интерпретация на резултати от многомерна линейна регресия. Класификация и управление на риска чрез логистични регресионни модели.
21. Алгоритми за анализ на големи масиви от данни. Основни групи алгоритми и техните потенциални приложения. Аналитични подходи и инструменти за нуждите на Индустрия 4.0.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Bartlett, R. (2013), A Practitioner’s Guide To Business Analytics: Using Data Analysis Tools to Improve Your Organization’s Decision Making and Strategy. USA: McGraw-Hill.
2. Betts, C., M. Devereux (2001), The international effects of monetary and fiscal policy in a two-country model. Money, Capital Mobility, and Trade: Essays in Honor of Robert A. Mundell, 9-52.
3. Booz et al. (2013), The Field Guide to Data Science. USA: Booz Allen Hamilton Inc.
4. Chesbrough, H. W. (2006), Open innovation: Researching a New Paradigm, Oxford: Oxford Univ. Press.
5. Davenport, T., J. Harris (2007), Competing on Analytics: The New Science of Winning. USA: Harvard Business School Press.
6. Gerunov, A. (2017), Notes on Risk Management. Sofia: FEBA, University of Sofia.
7. Greasley, A. (2009), Operations Management, 2nd Edition. USA: Wiley.

8. Mengov, G. (2015), Decision Science: A Human-Oriented Perspective. Berlin Heidelberg: Springer.

9. Redmond, E., J. Wilson (2011), Seven Databases in Seven Weeks: A Guide to Modern Databases and the NoSQL Movement. USA: Pragmatic Bookshelf.
10. Rubin, K. (2013), Essential Scrum: A Practical Guide to the Most Popular Agile Process. USA: Addison-Wesley.
11. Turban, E. et al. (2000), Electronic Commerce: A Managerial Perspective. USA: Prentice Hall.
12. Wallace, T., M. Kremzar (2001), ERP: Making It Happen. USA: Wiley.
13. World Bank (2016), World Development Report 2016: Digital Dividends. Washington, DC, USA: The World Bank Group.
14. Вындев, Д. (2003), Записки по приложна статистика 1. България, ФМИ, СУ. https://www.matematika.bg/visha-matematika/uchebnici/applstat1.pdf.
15. Калинов, К. (2013), Статистически методи в поведенческите и социалните науки. България, НБУ, 3-то издание.
16. Менгов, Г. (2010), Вземане на решения при риск и неопределеност. България: Жанет 45.

Част III. Специализация „Софтуерна индустрия и електронно управление“

1. Индустриални революции. Основни характеристики на Индустрия 4.0.
2. Характеристики на софтуерната индустрия. Особености на структурата и бизнес процесите. Тенденции в управлението на IT фирмите.
3. Информационни технологии в управленските процеси. Интегрирани системи за планиране на ресурсите на предприятието (ERP). Модули и компоненти на ERP системите.
4. Управление на човешките ресурси в IT сектора и профил на работещите в софтуерните компании.
5. Интернет на нещата и облачна инфраструктура.
6. Дигитализация на бизнес процеси и индустрии. Проблеми и тенденции.
7. Електронна търговия – бизнес модели и стратегии. Монетизация на уеб съдържанието.
8. Управление на проекти в софтуерната индустрия. Управление на проекти чрез Waterfall и Agile методологиите.
9. Гъвкаво управление на софтуерния проект чрез Scrum. Основни процеси и роли в Scrum методологията.
10. Работни процеси, базирани на гъвкави методологии. Дефиниране, управление и контрол на изпълнението на задачите в Scrum методологията.
11. Оценка на качеството на софтуерните продукти. Процес по контрол на качеството (Quality Assurance, QA).
12. Модели и технологии за участие на потребителите в процеса на формулиране на нови продукти (OSS, онлайн платформи и конфигуратори, технологии за краудсорсинг и др.). Отворени иновации.
13. Софтуер с отворен код. Приложение, разпространение, бизнес модели.
14. Киберсигурност и опазване на конфиденциалната лична информация. Типове информационна сигурност и основни заплахи за сигурността на информацията. Технология и политика на киберсигурността.
15. Теории на рационалния избор, поведенчески характеристики на агентите.
16. Оперативен мениджмънт в софтуерната индустрия.
17. Основни подходи и методи за статистически анализ. Формулиране и проверяване на хипотези.
18. Анализ на големи масиви от данни. Информационно обезпечаване на управленските процеси.
19. Технологии за обработка на големи данни.
20. Изкуствен интелект и машинно обучение в икономиката и управлението.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Athey, S. (2020), The Impact of Machine Learning on Economics. In: Agrawal, A. et al. (Ed.) The

Economics of Artificial Intelligence. USA: The University of Chicago Press.

2. Bartlett, R. (2013), A Practitioner's Guide To Business Analytics: Using Data Analysis Tools to Improve Your Organization's Decision Making and Strategy. USA: McGraw-Hill.
3. Booz et al. (2013), The Field Guide to Data Science. USA: Booz Allen Hamilton Inc.
4. Chesbrough, H. W. (2006), Open innovation: Researching a New Paradigm. Oxford: Oxford University Press.
5. Turban, E. et al. (2018), Electronic Commerce 2018: A Managerial and Social Networks Perspective. USA: Prentice Hall.
6. Gujarati, D., D. Porter (2008), Basic Econometrics, USA: McGraw-Hill.
7. Larson, E.W., C.F. Gray, (2020), Project Management: The Managerial Process, USA: McGraw-Hill.
8. Mengov, G. (2015), Decision Science: A Human Oriented Perspective. Berlin Heidelberg: Springer.
9. Rashid, A. et al. (2019), CyBok: The Cyber Security Body of Knowledge. UK: The National Cyber Security Centre.
10. Rogers, D. L. (2016), The Digital Transformation Playbook: Rethink Your Business for the Digital Age. USA: Columbia Business School.
11. Stevenson, W. (2020), Operations Management, USA: McGraw-Hill.
12. Вындев Д. (2002), Записки по приложна статистика I. ФМИ, Софийски Университет „Св. Климент Охридски".
13. Калинов, К. (2010), Статистически методи в поведенческите и социалните науки, София: Издателство на НБУ.

Част IV. Специализация „Агробизнес"

1. Индустриални и аграрни революции и тяхното влияние върху развитието на човешката цивилизация. Икономическа същност, иновации и последици в историческа перспектива.
2. Обща селскостопанска политика (ОСП) на ЕС. Политическа и програмна рамка на европейско и национално равнище в областта на земеделието и храните.
3. Национални и секторни иновационни системи. Иновационна система на агробизнеса. Основни участници и форми на взаимодействие. Изследователска и иновационна инфраструктура в агробизнеса.
4. Глобални технологични вериги за добавяне на стойност. Вериги на доставки и бизнес модели в агро-хранителните системи. Къси и алтернативни вериги на доставки на храни.
5. Управление на дейността на земеделските стопанства. Източници на конкурентни предимства. Характеристика и фактори на бизнес средата в агросектора. Равнища на изследване. Информационно осигуряване на стратегическия анализ. Стратегическа рамка и позициониране на бизнеса.
6. Предприемачество в агробизнеса. Малък и семеен агробизнес. Фактори на бизнес средата, подкрепящи предприемаческата активност.
7. Иновационна активност на агробизнеса. Източници на иновационен растеж. Модели за оценка на иновационен потенциал.
8. Интелектуален капитал и интелектуална собственост. Система на интелектуалната собственост. Закрила на обекти на интелектуалната собственост в областта на агробизнеса. Икономическата значимост на закрилата и управлението на интелектуалната собственост в селското стопанство.
9. Индустрия 4.0: характерни особености, социални ефекти. Основи на дигитализацията в бизнеса. Дигитална трансформация. Дигитални решения в агробизнеса. Дигитализация на земеделските стопанства. Agriculture 4.0. Прецизно, интелигентно и дигитално земеделие.
10. Европейски политики за развитие на биологичното производство: политически цели, законодателство, инструменти за прилагане. Принципи на биологичното производство.
11. Национална правна рамка в областта на ОСП. Обща характеристика на отношенията в системата

на публичните средства от ОСП. Контрол за законност на управлението на средствата от ОСП на Европейския съюз. Държавни помощи. Обществени поръчки.

12. Инструменти на аграрната политика. Финансови инструменти в подкрепа на агробизнеса. Управление на проекти в агросектора. Финансов и икономически анализи на проекти в аграрния бизнес.
13. Планиране на развитието на териториалните общности. Политика за развитие на селските райони. Иновации и добро управление. Мониторинг и контрол на развитието на селските райони.
14. Устойчиво развитие и корпоративна социална отговорност в агробизнеса. Проблеми при опазването на околната среда и използването на природните ресурси. Мерки за намаляване на негативните ефекти върху околната среда. Европейска „зелена революция“.
15. Преход на ЕС към устойчиво развитие и ефективно използване на ресурсите. Европейският зелен пакт и План за действие за кръговата икономика – стратегия на ЕС за декарбонизация и икономически растеж.
16. Структура и особености на агромаркетинга. Развитие на продоволствената верига. Форми и канали на реализация на земеделските и хранителни продукти. Зелен маркетинг. Екодизайн и екоиновации. Изграждане на устойчиви зелени брандове.
17. Селски и аграрен туризъм. Туристически продукт на селския и аграрен туризъм.
18. Международни стандарти за управление на качеството и безопасността на храните. Разработване, внедряване и сертификация на системи за управление на качеството и безопасността на храните в агробизнеса.
19. Управленски решения, базирани на анализ на данни. Основни подходи и методи на анализ. Формулиране на хипотези и статистически изводи. Информационно обезпечаване на управленските процеси.
20. Управление на риска. Вземане на решения в условията на риск и неопределеност. Методи за анализ на риска.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Burgelman, R. A., C. M. Christensen, S. C. Wheelwright (2009), Strategic management of technology and innovation, McGraw-Hill Irwin.
2. Davidkov, T., D. Yordanova (2015), Entrepreneurial Orientation as a Managerial Innovation: implications for Bulgarian Enterprises, T Côme, G Rouet (eds.) Innovations managériales: Enjeux et perspectives. Editions L'Harmattan.
3. FAO (2018), Sustainable food systems: concept and framework. Brief. FAO, Rome, Italy. Available at: http://www.fao.org/3/ca2079en/CA2079EN.pdf
4. Gerunov, A. (2017), Notes on Risk Management. Sofia: FEBA, University of Sofia.
5. Lishchuk, E. H., O. A. Chistiakova, E. C. Boronina, A. A. Churikova, Z. A. Kapelyuk (2021), Rural labor market and digitalization: New challenges and opportunities. Studies in Systems, Decision and Control, 316, 159-164.
6. Mengov, G. (2015), Decision Science: A Human-Oriented Perspective. Berlin Heidelberg: Springer.
7. Reganold, J., J. Wachter (2016), Organic agriculture in the twenty-first century. Nature Plants 2, 15221, https://doi.org/10.1038/nplants.2015.
8. Tietenberg, T., L. Lewis (2018), Environmental and Natural Resource Economics, 11th Edition, Routledge.
9. Yalamov, T., A. Vutsova, M. Arabajieva (2021), Economic performance of agricultural enterprises in Bulgaria. Bulgarian Journal of Agricultural Science, 27 (No 5) 2021.
10. Yalamov, T. (2021), Innovation in companies at a time of crisis: What is the role of R&D units and employment of academic researchers in business? Ifac Papers Online 54(13).
11. Башев, Хр. (2020), Дигитализация на селското стопанство и райони в България. Икономика и управление на селското стопанство, 2/2020.
12. Владимиров, Ж., Н. Маламова, Ц. Ковачева, О. Харизанова, И. Кацарски (2008), Внедряване на европейските стандарти за качество и безопасност на храните в България (икономически и социални ефекти). СУ „Св. К. Охридски“, Стопански факултет, София.
13. Георгиева, Т. (2017), Управление на иновациите, Болкан Пъблишинг, София.

14. Герганов, Г., Р. Ненова (2012), Участие на жените предприемачи в селското стопанство. Алманах Научни изследвания 16:383-412.

15. Дойчинова, Ю. и др. (2008), Малък и семеен агробизнес, Издателски комплекс УНСС, София.
16. Желязкова, В. (2017), Кръгова икономика. Финансови аспекти. Монография.
17. Иванов, Б. (2022), Развитие, конкурентоспособност и приоритети на българското земеделие, Институт по аграрна икономика.
18. Институт по аграрна икономика (2022), Разбиране, оценяване и повишаване конкурентоспособността на българските ферми, колективна монография.
19. Институт по аграрна икономика (2022), Перспективи пред българското земеделие и селските райони в контекста на ОСП 2021-2027 и Плана за възстановяване на ЕС, колективна монография.
20. Менгов, Г. (2010), Вземане на решения при риск и неопределеност. България: Жанет 45.
21. Михайлова-Големинова, С. (2017), Финансови правни отношения в системата на публичните средства от европейските структурни и инвестиционни фондове, С.: Сиела, 276 с., ISBN: 978- 954-28-2394-0
22. Ризова, Т. (2021), Аграрен и селски туризъм. Преосмисляне и възможности. Аскони-издат, С.
23. Тодорова, С. (2020), Закрила на селскостопанските научни резултати като обекти на интелектуална собственост. Растениевъдни науки, 57(2), 3-9

Част V. Специализация „Фасилити мениджмънт“

1. История и създаване на фасилити мениджмънт бизнеса в България, Европа и по света.
2. Европейска норма по фасилити мениджмънт – EN 15221:1-7. Основни понятия и характеристики.
3. Обхват на фасилити мениджмънт услугите в корпорации с голям сграден фонд.
4. Пропърти мениджмънт и взаимоотношения с клиенти.
5. Устойчиви сгради, зелени сертификати при строителство и управление на сгради – основни видове, понятия и причини за съществуването и използването им.
6. Аутсорсинг на фасилити мениджмънт услуги – причини и ползи за компаниите.
7. Споразумения за ниво на обслужване – основни понятия, съдържание и ключови показатели за изпълнение.
8. Типове договори за фасилити мениджмънт услуги – Разходи плюс / Фиксирана цена / Гарантирана най-висока цена / Споделен договор (vested contracts).
9. Такса поддръжка / Service charge – типове и видове. Начин на използване.
10. Организиране и планиране на фасилити мениджмънт отдел в корпорация. Видове ФМ структури.
11. Планиране и бюджетиране на разходите за управление на фасилити мениджмънт отдел. Ключови показатели за изпълнение.
12. Информационни и технологични системи за управление на фасилити мениджмънт процеси.
13. Фасилити, пропърти и асет мениджмънт – прилики и разлики.
14. Управление на работното пространство / Workplace management – причини за появяване и надграждане над фасилити мениджмънт услугите.
15. Устройство на територията – същност, обхват, задачи и органи за управление на дейностите по устройството на територията.

ЛИТЕРАТУРА:

1. The Complete Guide to Facility Management Paperback, ISBN 978-1973774891, Publisher: CreateSpace Independent Publishing Platform (August 31, 2017)
2. Digital Transformation in Facility Management (FM). IoT and Big Data for Service Innovation, Nazly Atta, Cinzia Talamo, 2019
3. Facilities Manager's Desk Reference, 3rd Edition, ISBN 978-1119633594, 2020, Wiley-Blackwell
4. BIM Handbook: A Guide to Building Information Modeling for Owners, Designers, Engineers, Contractors, and Facility Managers, Rafael Sacks et al., 2018
5. IT Facilities Management A Complete Guide - 2021 Edition Paperback, ISBN 978-1867436348;
6. The Facility Management Handbook Hardcover – September 7, 2009, ISBN 978-0814413807,

7. The facility management handbook, 4th edition, Kathy Roper, Richard Payant, 2022, ISBN 978-1400242115
8. Total Facility Management, Brian Atkin, Adrian Brooks, 2021, ISBN 978-1119707943
9. Property Management Paperback – June 15, 2017, ISBN 978-1475456387, Dearborn Real Estate Education
10. Недвижима собственост. Икономика и управление, 2018, ISBN 9786192321352, издателство УНСС
11. Архив сп. Фасилитис - https://facilities.bg/archive/
12. ФМ Зона на знанието – BFMA (bgfma.bg) / https://bgfma.bg/fm-knowledge-zone/

Част VI. Специализация „Отговорно и устойчиво управление“

1. Човешки капитал. Социален капитал. Природен капитал. Управление на капиталовите потоци.
2. Икономически анализ на проблемите на околната среда и човешките ресурси.
3. Концепции и теории за устойчивост. Регулаторна рамка.
4. Количествени и качествени показатели за измерване на устойчивото развитие. Индикатори за екологична справедливост.
5. Системи за социално и екологично отчитане. Индекс на човешко развитие. Индекс на екологичните показатели.
6. Модели за управление на устойчивостта в организацията. Екологични, социални и управленски аспекти.
7. Оценка на екологичните и социалните разходи. Социално и екологично счетоводство.
8. Финансова, икономическа, социална или екологична печалба.
9. Модели на интегрирана отчетност.
10. Трансформация на бизнес моделите в различни икономически отрасли.
11. Икономически и социални въздействия на климатичните промени. Възможни сценарии.
12. Кръгова икономика. Потоци на ресурси. Критични материали.
13. Жизнен цикъл на продукта. Дизайн на устойчиви продукти и услуги.
14. Рейтингови системи за екологична и социална оценка на организациите.
15. Устойчиви финансови пазари.
16. Финансови инструменти и социално отговорни инвестиции.
17. Системи за проверка на устойчивостта във веригите за добавена стойност. Социален одит.
18. Иновации за устойчивост.
19. Технологично развитие и устойчивост.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Aagard, A., (2019), Sustainable Business Models. Innovation, Implementation and Success. Switzerland: Springer Nature Switzerland.
2. Abidi, MH., Mohammed, MK., Alkhalefah, H. (2022), Predictive maintenance planning for industry 4.0 using machine learning for sustainable manufacturing. Sustainability. https://doi.org/10.3390/su14063387.
3. Agrawal R, Majumdar A, Kumar A, Luthra S. (2023) Integration of artificial intelligence in sustainable manufacturing: current status and future opportunities. Oper Manag Res. https://doi.org/10.1007/s12063-023-00383-y.
4. Aly E, Elsawah S, Ryan MJ. (2022) Aligning the achievement of SDGs with long-term sustainability and resilience: modelling approach. Environ Model Softw; https://doi.org/10.1016/j.envsoft.2022.105360.
5. Bachmann, N., Tripathi, S., Brunner, M., Jodlbauer, H. (2022), The contribution of data-driven technologies in achieving the sustainable development goals. Sustainability. https://doi.org/10.3390/su14052497.
6. Backhaus, J., Genus, A., Lorek, S., Vadovics, Wittmayer, M. (2018), Social innovation and sustainable consumption. Research and action for societal transformation. USA: Routledge-SCORAI.
7. Baldassarre, B., Calabretta, G., Bocken. N., Jaskiewicz, T., (2017), Bridging sustainable business model innovation and user-driven innovation: a process for sustainable value proposition design. J Clean Prod. 147:175–86. https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2017.01.081.
8. Bernerberg, B.(2025), Sustainability Reporting Framework. France: Bretigny-sur-Orge.

9. Brealey, R., Myers, S. (2019), Principles of Corporate Finance. USA: McGraw-Hill.
10. Conway, E. (2023), Material world. A substantial story of our part and future. USA: WH Allen.
11. DeSmet, B. (2024), Rethinking Supply Chain: Build a Strategy-Driven, Sustainable and Resilient Supply Chain. United Kingdom: Kogan Page.
12. Elkington, J. (2020), Green Swans: The Coming Boom in Regenerative Capitalism. USA: Fast Company Press.
13. Endres, V. Radke (2018), Economics for Environmental Studies. A Strategic Guide to Micro- and Macroeconomics. 2nd Edition. Springer.
14. Grayson, D., Coulter, C., Lee, M. (2018) All-In. The Future of Business Leadership. USA: Routledge.
15. Haigh, N. (2019) Scenario Planning for Climate Change. A Guide for Strategists. United Kingdom: Routledge.
16. Hasan, R. (2025), Sustainability Accounting and Reporting. Theory and Practice. USA: Routledge.
17. Honeyman, R. (2014), The B Corp Handbook. How to use Business as a Force for Good. USA: Berrett-Koehler Publisher.
18. Jolliet, O., Saade-Sbeih, M., Shaked, S., Jolliet, A., Crettaz, P. (2016), Environmental Life Cycle Assessment. USA: CRC Press. Taylor & Francis Group.
19. Jonker, J., Faber, N. (2020), Organizing for Sustainability. A Guide to Developing New Business Models. Switzerland: Springer Nature Switzerland.
20. Krauss, L. (2021), The Physics of Climate Change, USA: Post Hill Press.
21. La Torre, M., Chiappini, H. (2020), Contemporary Issues in Sustainable Finance - Creating an Efficient Market Through Innovative Policies and Instruments. UK: Palgrave Macmillan.
22. Lenssen, G., Smith, N. (2019), Managing Sustainable Business. An Executive Education Case and Textbook. Springer.
23. Mihaylova-Goleminova, S., et al. (2024), Corporate and financial law Handbook. Bulgaria: Ciela.
24. Noe, R. A., Hollenbeck, J. R., Gerhart, B., and Wright, P.M. (2016), Fundamentals of HRM. 6th Ed. USA: McGraw Hill Education.
25. Pagitsas, C. (2022), Chief Sustainability Officers at work: How CSOs Build Successful Sustainability and ESG Strategies. USA: Apress.
26. Pretorius, JHC., Gupta, S., Dwivedi, YK. (2021), Role of institutional pressures and resources in the adoption of big data analytics powered artificial intelligence, sustainable manufacturing practices and circular economy capabilities. Technology Forecast Social Change. https://doi.org/10.1016/j.techfore.2020.120420.
27. Rasche, A., Kourula, A., Moon, J., Morsing, M. (2023), Corporate Sustainability: Managing Responsible Business in a Globalised World. India: Cambridge University Press.
28. Rimmel, G., Aras, G. (2024), Research Handbook on Sustainability Reporting. United Kingdom: Edward Elgar.
29. Schwab, K. (2021), Stakeholder Capitalism. USA: Wiley.
30. Tietenberg, T., Lewis, L. (2018), Environmental and Natural Resource Economics, 11th Edition, USA: Routledge.
31. Tol, R. (2023), Climate economics. USA: Routledge.
32. Tripathi, S., Bachmann, N., Brunner, M. et al. (2024), Assessing the current landscape of AI and sustainability literature: identifying key trends, addressing gaps and challenges. J Big Data 11, 65
33. Visser, W. (2022), Thriving: The Breakthrough movement to regenerate nature, society and the economy. USA: Fast Company Press.
34. Walker, T., Wendt, S., Goubran, S., Schwartz, T. (2024), Artificial Intelligence for Sustainability. Innovations in Business and Financial Services.
35. Wojnarowska, M., Ćwiklicki, M., Ingrao, C. (2022), Sustainable Products in the Circular Economy: Impact on Business and Society. USA: Routledge-SCORAI.
36. Yunus, M. (2018), A World of Three Zeros: The New Economics of Zero Poverty, Zero Unemployment, and Zero Net Carbon Emissions. USA: Public Affairs.
37. Боева, Б. (2018), Капитали, топене на ледове и 2°C. България: Изток-Запад.
38. Стефанова М. (2020), Корпоративна социална отговорност в малките и средни предприятия. България: СУ „Св. Климент Охридски“ – Стопански факултет.
39. Стефанова М. (2022), Отчитане на устойчивостта на предприятията. Екологични, социални и управленски аспекти на т яхната дейност. България: СУ „Св. Климент Охридски“.
40. Стефанова, М. (2019), Корпоративна устойчивост и отговорност. България: УИ Св. Григорий Богослов.

Част VII. Публични финанси и защита на финансовите интереси на Европейския съюз

1. Данъчна система. Данъчно облагане. Данъчно право и данъчен процес. Данъчен контрол. Същност

на данъчната система – определение и основни елементи. Функции на данъците. Принципи на данъчното облагане. Видове данъци – прогресивни и пропорционални, преки и косвени и др. Елементи на данъка.

2. Международно, европейско и национално данъчно законодателство. Данъчно облагане в България и данъчна политика. Данъчна тежест. Данъчна конкуренция. Държавни помощи в данъчни мерки.
3. Приходна администрация. Данъчен контрол. Борба с данъчните измами. Дигитализация на данъчната система.
4. Основни понятия на бюджетното право и бюджетният процес в България. Същност на бюджетното право – основни характеристики и място в системата на финансовото право. Източници на бюджетно право – Конституцията на Р. България, Закон за публичните финанси, Закон за държавния бюджет, подзаконови нормативни актове, актове на Министерския съвет и Министерството на финансите. Принципи на бюджетното право. Видове бюджетни приходи. Публични държавни и общински вземания.
5. Бюджетна система на България – държавен бюджет, бюджет на общините, бюджет на социалноосигурителните фондове и др. Институции, които участват в управлението на бюджета. Бюджетна компетентност. Етапи на бюджетния процес. Бюджетен контрол. Съвременни тенденции в бюджетното управление.
6. Основи на бюджетното право и бюджетния процес в Европейския съюз. Бюджет на Европейския съюз – основни принципи и нормативна рамка. Многогодишна финансова рамка – същност и характеристика. Етапи на процеса на вземане на решения относно Многогодишната финансова рамка (МФР).
7. Годишен бюджет на Европейския съюз – бюджетна процедура и основни параметри на разпределението на средствата. Финансиране на бюджета на Европейския съюз. Бюджетни функции. Съставяне на бюджета на ЕС. Собствени ресурси на бюджета на ЕС. Основни категории разходи. Управление на фондовете на ЕС – институционална рамка и правна рамка. Методи за управление на бюджета на ЕС.
8. Защита на финансовите интереси на Европейския съюз по административноправен ред. Понятие и правна рамка според метода на управление на бюджета на ЕС. Нередности и измами със средства от фондове на ЕС. Финансови корекции. Европейска и национална правна рамка – първично и вторично право на ЕС, финансов регламент на ЕС, регламенти, национално законодателство (ЗУСЕФСУ, ЗПЗП, ЗФУКПС, ЗАНН, НК и др.) според метода на управление на бюджета на ЕС.
9. Институционална система за управление и контрол на средствата от фондовете на ЕС според метода на управление на бюджета на ЕС – Европейска комисия, Европейска прокуратура, ОЛАФ, национални органи (управляващи органи, разплащателна агенция, счетоводни органи, одитни органи, АДФИ, Сметна палата и др.)

10. Административноправни мерки при споделено управление на бюджета на ЕС – верификация на разходи, спиране на плащания, финансови корекции при нередности и др. Контрол за законосъобразност на обществени поръчки. Административнонаказателна отговорност по Закона за административните нарушения и наказания и специални закони (ЗОП и др.). Компетентни органи и процедури. Съдебен контрол върху административните актове по реда на АПК и практиката на административните съдилища и Върховния административен съд.
11. Финансови инструменти и средства от Европейския съюз. Същност на финансовите инструменти и средства от ЕС. Финансови инструменти – кредити, гаранции, капиталови участия, използвани за финансиране на проекти с икономическа възвръщаемост. Правна и институционална рамка. Средства на ЕС – грантове, субсидии, помощи по програми на ЕС (напр. Cohesion Fund, ERDF, CF, Horizon Europe). Тенденции, свързани с подготовката на програмен период 2028–2034 г.

12. Защита на финансовите интереси на ЕС по наказателноправен ред – престъпления, свързани с европейските фондове. Понятие за измама, засягаща финансовите интереси на ЕС. Наказателноправна защита съгласно националното законодателство и правото на ЕС (ДФЕС, вторично право на ЕС). Видове престъпления – измами със средства от ЕС. Роля на Европейската прокуратура и взаимодействие с националните органи.
13. Финансов контрол в публичния сектор – правна рамка, механизми и институционална система. Понятие за финансов контрол в системата на публичните финанси. Принципи и модели на финансов контрол в публичния сектор. Видове финансов контрол – предварителен, текущ и последващ. Системи за финансово управление и контрол в публичните организации. Правна рамка на финансовия контрол на национално и европейско равнище. Институционална система на финансовия контрол – държавни органи, специализирани контролни институции и административни органи. Контрол върху законосъобразността, ефективността и прозрачността при управлението на публичните средства. Роля на финансовия контрол за предотвратяване на нередности, измами и злоупотреби с публични ресурси.
14. Вътрешен одит в публичния сектор – концептуални модели, правна рамка и роля в системите за финансово управление и контрол. Същност и функции на вътрешния одит в публичния сектор. Теоретични модели на вътрешния одит и неговото място в системата на публичните финанси. Международни стандарти и добри практики за вътрешен одит (включително стандартите на Института на вътрешните одитори и принципите на INTOSAI). Правна и институционална рамка на вътрешния одит в публичния сектор. Организация на вътрешния одит в публичните организации и неговата независимост и обективност. Взаимовръзка между вътрешния одит, финансовия контрол и системите за финансово управление и контрол. Роля на вътрешния одит при управлението на риска, оценката на ефективността на публичните политики и предотвратяването на нередности и злоупотреби с публични средства. Методология на вътрешния одит – планиране на одитната дейност, оценка на риска, събиране и анализ на одитни доказателства, изготвяне на одитни доклади и проследяване изпълнението на препоръките. Значение на вътрешния одит за подобряване на управлението на публичните ресурси и за укрепване на доброто управление в публичния сектор.
15. Външен одит в публичния сектор – институционална система, международни стандарти и значение за публичната отчетност. Същност и функции на външния одит в публичния сектор. Теоретични модели и международни стандарти за одит на публичните финанси, включително стандартите на INTOSAI и ISSAI. Институционална рамка на външния одит и ролята на върховните одитни институции. Роля и правомощия на Сметната палата на Република България като независим орган за външен одит на публичните средства. Правомощия на Европейската Сметна палата. Взаимодействие между външния одит, финансовия контрол и други контролни институции в публичния сектор. Основни принципи на външния одит – независимост, обективност, прозрачност и публичност. Методология на външния одит – планиране на одитните дейности, оценка на риска, събиране и анализ на доказателства, изготвяне и публичност на одитните доклади, проследяване изпълнението на препоръките. Значение на външния одит за прозрачността, отчетността и демократичния контрол върху управлението на публичните финанси, както и за повишаване на доверието в публичните институции.
16. Държавна политика и правна рамка за управление на публичните предприятия. Концепция и цели на държавната политика в областта на публичните предприятия. Мотиви, стратегически цели и принципи на Насоките на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР) за корпоративно управление на публичните предприятия. Правна рамка на управлението на публичните предприятия – Закон за публичните предприятия (ЗПП) и Правилник за прилагане на Закона за публичните предприятия (ППЗПП). Принципи на доброто корпоративно управление,

прозрачност и отчетност в публичния сектор. Осъвременени изисквания на ОИСР за посрещане на предизвикателствата на доброто управление, устойчивото развитие и бизнес интегритета в публичните предприятия.

17. Управление, бизнес програми и отчетност на публичните предприятия. Изисквания към органите за управление и контрол в публичните предприятия. Функции, правомощия и отговорности на управителните и контролни органи. Бизнес програми на публичните предприятия – цели, съдържание и стратегическо значение за развитието на предприятията. Методика за оценка на изпълнението на одобрените бизнес програми на публичните предприятия. Системи за отчетност, прозрачност и публичност на дейността на публичните предприятия. Отчитане на устойчивостта и прилагане на задължителните европейски стандарти за устойчиво развитие и нефинансова отчетност.
18. Контрол, одит и системи за управление на риска в публичните предприятия. Система на контрол и одит в публичните предприятия. Роля на Сметната палата и Агенцията за държавна финансова инспекция при контрола върху дейността и управлението на публичните предприятия. Вътрешни правила, процедури и механизми за съответствие (compliance) и управление на специфични рискове. Стандарти за управление на риска и корпоративен контрол. Значение на структурирана вътрешна комуникация като нормативно изискване съгласно Закона за лицата, подаващи сигнали или публично оповестяващи информация за нарушения (ЗЛПСИОН). Контролът като инструмент за гарантиране на прозрачност, отчетност и ефективност в управлението на публичните предприятия.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Goleminova-Mihaylova, S.; Kalcheva, D. Revenue system of local self-governments in Bulgaria. In: *International Conference "Income Systems of Local Self-Governments in Selected Countries"*, Institute of Political Science and Public Administration, University of Natural Sciences and Humanities, Siedlce, Poland, 27–28 September 2023.
2. Gruber, J. (2016). *Public Finance and Public Policy*. 5th ed. New York: Worth Publishers.
3. Hyman, D. N. (2011). *Public Finance: A Contemporary Application of Theory and Policy*. 10th ed. Mason, OH: South-Western Cengage Learning.
4. Kalcheva D. (2022) How to increase local revenue in Bulgaria - mission im(possible), Review of Economic and Business Studies. Volume 15, Issue 1/2022, p.101-121
5. Kalcheva D. (2024) Funding Opportunities for Municipal Energy Efficiency Measures – Green Bonds and Energy Cooperatives, Journal of Economic Boundaries and Transformation
6. Kalcheva D. (2024), Sustainably of the Public Finance in Bulgaria - Risks and Perspectives, Annual of Sofia University "St. Kliment Ohridski", Faculty of Economics and Business Administration, vol:22, 2024, pages:93-120, ISSN (online):1311-8420
7. Kalcheva D. Ushatova D. (2024) Property tax in Bulgaria - the need for updating the tax base. Review of Economics and Business Studies, 33 REBS, Volume XVII, Issue 1/June 2024. pp. 161-196
8. Mihaylova-Goleminova, S. (2026). *Commercial and Tax Law Handbook*. Faculty of Economics and Business Administration (FEBA), Sofia University "St. Kliment Ohridski".
9. Mihaylova-Goleminova, S. et al. *Corporate and Financial Law Handbook*. Sofia: Ciela, 2024.
10. Stiglitz, J. E. (2015). *Economics of the Public Sector*. 4th ed. New York: W. W. Norton & Company.
11. Александрова С., Калчева Д. и др. (2021) Системи за финансова стабилност и фискална дисциплина на общините в България, издателски комплекс УНСС, 2021
12. Михайлова-Големинова, С. (et al.). Защита на финансовите интереси на Европейския съюз и инвестиционни възможности. Стопански факултет, СУ „Св. Климент Охридски", 2025. Достъпно на: https://elearn.uni-sofia.bg/pluginfile.php/2497169/mod_resource/content/3/%D0%97%D0%B0%D1%89%D0%B8%D1%82%D0%B0%20%D0%BD%D0%B0%20%D1%84%D0%B8%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%BE%D0%B2%D0

%B8%D1%82%D0%B5%20%D0%B8%D0%BD%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B5%D1%81%D0%B8%20%D0%BD%D0%B0%20%D0%95%D0%A1%20%D0%B8%20%D0%B8%D0%BD%D0%B2%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%86%D0%B8%D0%BE%D0%BD%D0%BD%D0%B8%20%D0%B2%D1%8A%D0%B7%D0%BC%D0%BE%D0%B6%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B8.pdf

13. Калчева Д. (2025) Фискална децентрализация и данъчна самостоятелност на общините – възможности за рестарт на процеса в България, Университетско издателство "Св. Климент Охридски"

14. Михайлова-Големинова, С. Управление и контрол на средствата от Европейските фондове при споделено управление. София: Сиела, 2024.

15. Пенов, С. Финансово право. Обща част. Учебен курс. 2. прераб. и доп. изд. София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2025.

16. Пенов, С. Финансово право. Специална част. Учебен курс. 2. прераб. и доп. изд. София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2025.

17. Учебно помагало по данъци и мита. София: Стопански факултет, 2021. ISBN 978-954-9399-65-3. Достъпно на: https://elearn.uni-sofia.bg/mod/resource/view.php?id=675067

март 2026 г. Катедра „Икономика и управление по отрасли“

Програмата за кандидатдокторантския изпит е приета с решение на Факултетния съвет на Стопанския факултет, протокол №14/16.06.2026 г.